

Färjestaden 2010-02-25

Till Kemikalieinspektionen

Begäran om yttrande beträffande ansökan om godkännande för biocidprodukten Vecto Bac G – förslag till villkor.

Sveriges Entomologiska Förening (SEF) har beretts tillfälle att inkomma med yttrande i denna andra remissomgång över Kemikalieinspektionens förslag till villkor enligt befintligt underlag. Vi var inte inbjudna att delta i den första remissomgången. SEF lämnar härmed följande synpunkter.

Yttrande

Sverige är ett myggrikt land. Ett land rikt på våtmarker, rikt på översvänningsområden. Men långt ifrån så rikt på våtmarker och översvänningsområden som det tidigare varit.

Från naturvårdshåll arbetar man aktivt för att återupprätta våtmarker och översvänningsområden både i Sverige övriga Europa för att återställa störda ekosystem. Man försöker därmed bl.a. att återfå den naturliga vattenmagasinerings som dessa marker utgör (förhindrar stora plötsliga översvämningar) samt det naturliga vattenreningssystem som dessa marker utgör.

Till ekosystemet översvännings-/våtmarker hör även Nematocera (myggor). I Sverige finns 512 arter av Chironomider (fjädermygg), 61 arter av Simuliidae (knott) och 47 arter av Culicidae (stickmygg). Varje art har sina predatorer och sina speciella nischer. Det finns en anledning till mångfalden – alla arter har utvecklats till att fylla en speciell funktion.

Denna artrikedom är orsaken till att vi bl.a. har flyttfåglar och flyttande fladdermöss som varje år tar sig tusentals mil till Sverige. De gör detta för att vårt land på hela denna sträcka är det mest lämpliga som näringsresurs för att kunna föda upp sina ungar bl.a. på myggen som finns här.

I Norrland tyckte en entomolog på besök att det var myggrikt, varpå han fick svaret av en ortsbo: ”Mygg, sa han, mygg är det när jag kastar hatten och det tar en halvtimme innan den når marken.” Folk har i alla tider levt med detta.

Det betyder inte att vi saknar förståelse för de olägenheter som människor har i nedre Dalälvsområdet. Tvärtom, det finns all anledning att åtgärda problemen. Kortsiktigt kan detta göras genom myggbekämpning med dispens. Långsiktigt finns andra metoder. Både invallning och ändrad vattenreglering har föreslagits som lämpliga lösningar. De berörda länen under ledning av Gävleborgs län arbetar redan nu fram sådana åtgärder i samarbete med aktuella kommuner och vattenkraftföretag. Så tidigt som år 2000 tyckte lokalbefolkningens arbetsgrupp ”att myggutvecklingen *kortsiktigt* ska begränsas med biologisk bekämpning med Bti och i nästa steg genom invallningsåtgärder” (citrat ur länsstyrelsedokument som dåvarande miljöchef Kerstin Kvarnström på länsstyrelsen i Västmanlands län skrev).

Företaget som marknadsför produkten VectoBacG har nu ansökt om godkännande för användning och spridning på hela den svenska marknaden utan särskilt dispensförfarande.

VectoBacG innehåller bakterievarianten *Bacillus thuringiensis* ssp. *israelensis* (Bti). Både stickmyggor och knott dör av Bti. Detta skulle innebära att hundratals arter i vår fauna *direkt* slås ut där de bekämpas. Dessa arter är basnäring i sin tur för otaliga andra arter i näringskedjan.

Genom en prövning enligt lagstiftning för bekämpningsmedel kan Kemikalieinspektionen antingen ge produktgodkännande, eller komma fram till att en produkt förbjuds. Vi förutsätter att Kemikalieinspektionens uppgift är att kritiskt granska inkomna ansökningar och att med hög kompetens ta till sig aktuella utredningar och forskning. Det är därför med stor förvåning som vi noterar att den synnerligen vederhäftiga rapporten ”Mygg och Bti i nedre Dalälven, Christer Nilsson & Birgitta Renöfält, Inst. för ekologi, miljö och geovetenskap Umeå universitet” som tagits fram på uppdrag av Naturvårdsverket just för att utreda uppföljningen av effekterna av den pågående myggbesprutningen förbigås med tystnad av Kemikalieinspektionen.

År 2000 lade länsstyrelserna i Västmanlands, Gävleborgs och Dalarnas län fram en rad frågor man ville ha svar på *innan* man skulle myggbespruta i en större skala. Frågor om hur insektsätande fåglar, fladdermöss, rovinsekter och fiskar påverkas när deras basnäring minskas, hur populationer av andra tvåvingar och övriga vattenorganismer påverkas när ämnet sprids i tillrinningsområdet, hur spridningen av bäraren av Bti (majs) påverkar miljön, m.m. De flesta av dessa frågor har fortfarande inte besvarats, och de svar man gett har varit vetenskapligt dåligt underbyggda.

Professor Christer Nilsson, auktoritet i landskapsanalys, vattenorganismer och vattenmiljöer, skriver:

”Den vetenskapliga uppföljningen av eventuella effekter av spridning av Bti har brustit i försöksdesign och analys. Det insamlade materialet ger inte underlag för de slutsatser som dragits. De frågor som ingått i uppdraget har därmed inte besvarats på ett vetenskapligt övertygande sätt”. Och vidare: ”Det bedöms inte meningsfullt att låta personal som leder den storskaliga bekämpningen utvärdera effekterna av sin egen verksamhet.”

Vi tycker det är mycket beklagligt att Kemikalieinspektionen, trots den oerhört alarmerande granskningsrapporten, baserar sitt remissförfarande enbart på uppgifter som Myggprojektet ligger bakom.

Flera tunga remissinstanser med stort kunnande om ekologi och biologisk mångfald har i den första remissomgången varit starkt kritiska till ett produktgodkännande som medför att Bti kommer att kunna spridas i stor skala över hela landet. Det förefaller inte rimligt att stora resurser satsas från staten på bevarandeåtgärder för biologisk mångfald samtidigt som en statlig myndighet okritiskt möjliggör spridning av ämnen som med stor sannolikhet kommer att påverka den ekologiska balansen negativt. Den stora bristen är att Kemikalieinspektionen inte bemödat sig om att ta reda på vilka de ekologiska konsekvenserna blir av marknadsstyrd spridning av medlet. Risken är enligt SEF s mening att så snart människor, var som helst, känner obehag av mygg så kommer bekämpningsmarknaden att kunna rycka ut och erbjuda bekämpning i närmsta våtmark. Kemikalieinspektionens ambition att försöka reglera bort risken för missbruk och överanvändning övertygar inte. Man måste ha stor respekt för marknadens förmåga att sälja lösningar till människor även där det inte finns rimliga behov. Kemikalieinspektionen hänvisar till att ett fortsatt dispensförfarande inte är rättssäkert. Vår uppfattning är den omvända. Den särskilda prövning som dispensförfarande innebär är det mest rättssäkra sättet att förhindra utarmning av biologisk mångfald.

Slutsats

Sveriges Entomologiska Förening avstyrker med bestämdhet att produkten VectoBacG godkänns för användning på den svenska marknaden. Vi förordar i stället att dispens med tydliga och kraftfulla villkor kan ges i områden där människor drabbas särskilt svårt av myggor. På det sättet blir det möjligt att ha en strikt kontroll över spridningen.

Hans Karlsson
Ordförande
Sveriges Entomologiska Förening